

Asia: VN/24895/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi sähkön vähittäismyyntihintojen sääntelystä sähkön hintakriisin aikana ja Energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

OOMI OY:N LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAEIKSI SÄHKÖN VÄHITTÄISMYNTIHINTOJEN SÄÄNTELYSTÄ SÄHKÖN HINTAKRIISIN AIKANA JA ENERGIAVIRASTOSTA ANNETUN LAIN 1 §:N MUUTTAMISESTA (VN/24895/2025)

Oomi Oy kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi sähkön vähittäismyyntihintojen sääntelystä sähkön hintakriisin aikana ja energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta (jäljempänä hintakattolaki).

On tärkeää, että Suomessa varaudutaan vakaviin sähkön markkinahäiriöihin. Lähtökohtaisesti Oomi pitää tavoiteltavana, että sähkömarkkinoiden tulee toimia kaikissa olosuhteissa täysin markkinaehtoisesti. Ehdotetun kaltaisen hintasääntelylain käyttöönoton kynnyks tulee siksi pitää äärimmäisen korkeana ja mahdollisimman selkeänä se, missä tilanteessa laki otetaan käyttöön. Sähkön vähittäishintojen sääntely on poikkeuksellisen voimakas toimenpide, jota tulisi käyttää vain viimesijaisena keinona poikkeuksellisen vakavassa kriisissä.

Oomi kannattaa esityksen tavoitetta kotitalouksien ja pienyritysten energian saatavuuden turvaamisesta myös kriisitilanteissa, joissa sähkön markkinahinta nousee pitkäkestoisesti poikkeuksellisen korkealle. Ehdotetussa mallissa kuitenkin kaikki kuluttajat olisivat oikeutettuja tukeen, jolloin tuen kohdentuminen sitä eniten tarvitseville ei olisi tehokasta. Tämä heikentäisi tuen vaikuttavuutta ja lisäisi merkittävästi valtiontaloudellisia kustannuksia.

Tuen vaikuttavuuden ja sähkömarkkinoiden häiriöttömän toiminnan kannalta tarkoituksenmukaisinta olisi kohdentaa apu ensisijaisesti heikossa asemassa oleville kotitalouksille

sosiaalipoliittisin toimin sekä pienyrityksille suunnatuilla määräaikaisten yritystuilla. Lisäksi hyödyntämällä jo olemassa olevia etuusjärjestelmiä vältettäisiin tarve rakentaa täysin uusia, ainoastaan hintasääntelyä palvelevia järjestelmiä, joiden kustannus toimialalle olisi moninkertaisesti arvioitua 1-3 miljoonaa kalliimpi. Sähkön vähittäismyyjillä ei ole käytössään järjestelmiä, jotka on suunniteltu tämänkaltaisen korvausjärjestelmän tarpeisiin.

Oomi haluaa myös korostaa, että ehdotetulla mallilla olisi myös muita merkittäviä vaikutuksia sähkönmyyjien toimintaedellytyksiin. Malli lisäisi sähköyhtiöiden operatiivisia ja rahoituksellisia riskejä, kasvattaisi monimutkaisesta toteutustavasta johtuvaa hallinnollista työkuormaa sekä lisäisi tulkinallista epävarmuutta. Tämä kokonaisuus heikentäisi markkinaehtoisien toimintaympäristön ennakoitavuutta ja vaikeuttaisi toimialan pitkäjänteistä kehittämistä.

KORVAUSTEN MAKSAMINEN & KASSAVIRRAN HALLINTA

Hintakattolain ehdotuksen mukaan sähkön hintakriisin vallitessa voitaisiin säätää erillisellä määräaikaisten lailla sähkön vähittäismyynnille kattohinta, jolla myyjän tulee myydä sähköä loppukäyttäjille. Vähittäismyyjälle korvattaisiin sähkönhankintakustannuksen ja hintakaton välisen erotuksen ehdotuksen kaavan mukaisesti ja erillisellä lailla säädettyyn tukikattoon asti. Vähittäismyyjä hakisi takautuvasti korvaukset valtiokonttorilta, joka maksaisi korvaukset kultakin kalenterikuukaudelta.

Oomi haluaa saattaa valmistelijoiden tietoon sähkön hintakriisin ja vähittäishintojen sääntelyn vaikutukset yhtiöiden kassavirran hallintaan. Tukkumarkkinahintojen kallistuessa jyrkästi sähköyhtiön kassavirtaa uhkaa tilapäinen heikentyminen, sillä samanaikaisesti kun yhtiön on välittömästi maksettava sähkön hankintakustannukset markkinahintaan ja kasvavat vakuusvaatimukset sitovat pääomaa, asiakkailta perittävät maksut ja valtiolta saadut korvaukset maksetaan viiveellä.

Maksuvalmiuskriisien välttämiseksi on tärkeää, että korvaukset maksetaan mahdollisimman nopeasti ja maksuaikataulu on ennakoitavissa mahdollisimman tarkasti. Oomi ehdottaa, että Valtiokonttorin kuukausittain takautuvasti maksettavien korvausten maksatussykliin lisätään sitova esimerkiksi 30 päivän aikaraja. Ennalta tiedetty ja sitova aikaraja on tärkeä vähittäismyyjän kassahallinnan suunnittelun sekä korvaussaatavien rahoituskelpoisuuden varmistamisen kannalta.

Lisäksi sähköyhtiöiden hintakriisistä aiheutuvien tilapäisten likviditeettiongelmien välttämiseksi tulisi harkita mahdollisuutta maksaa korvauksia tarvittaessa ennakoon ja ottaa käyttöön valtion takausmekanismi käyttöpääomalle.

Oomi korostaa markkinaehtoisuutta ja muistuttaa kilpailuneutraliteetin varmistamisesta myös hintakriisin aikaisen vähittäismyyntihintojen sääntelyn osalta. Sähkön hintapiikkien aikaiset kassanhallinnan haasteet ja riskit voivat korostua erityisesti pienillä ja keskisuurilla sähkönmyyjillä,

joilla on rajallisemmat likviditeettipuskurit ja heikommat rahoitusmahdollisuudet kuin suurilla, vertikaalisesti integroiduilla toimijoilla.

Markkinoihin puuttuvan hintasääntelyn käyttöönotto sisältää jo itsessään merkittävän riskin alan toimijoille. Mikäli sähkön hinta nousee voimakkaasti, kasvava poliittinen paine voi kriisitilanteessa johtaa esimerkiksi korvausperusteiden muuttamiseen tai tukikaton kiristämiseen kesken hintakriisin. Tällaiset muutokset heikentäisivät yhtiöiden mahdollisuuksia ennakoida sääntely-ympäristöä juuri silloin, kun markkinatilanne on poikkeuksellinen ja kassanhallinta valmiiksi haastavaa.

SÄÄNNELTYYN HINTAAN MYYTÄVÄN ENERGIAMÄÄRÄN MÄÄRITYS

Lakiehdotuksen mukaan kotitalouksille voidaan myydä säänneltyyn hintaan enintään 80 % edellisen vuoden vastaavan kuukauden kulutuksesta, mikä voi johtaa yli- tai alikorvaukseen, jos vertailuvuosi on ollut poikkeuksellisen kylmä tai leuto. Markkinahinnan arviointiin on perusteltua käyttää selkeää laskentamallia.

MÄÄRÄAIKAISET SOPIMUKSET

Lakiehdotuksessa rajattaisiin hintakriisin aikana tehtyjen määräaikaisten sopimusten enimmäiskesto 12 kuukauteen. Oomin näkemyksen mukaan sopimusmalleja ei tulisi säädellä sähkömarkkinalakia yksityiskohtaisemmin, sillä se kaventaisi tarpeettomasti ja ilman loppukäyttäjälle koituvaa hyötyä sähkön vähittäismyyjien mahdollisuuksia muodostaa sekä asiakkaan että yhtiön kannalta mahdollisimman toimivia tuotteita. Hintakriisin aikana, jolloin markkinahintojen lähijakso on huomattavan korkea, sähköyhtiöiden käytännön hinnoittelussa tulisi 12 kk kaltaisille tai sitä lyhyemmille määräaikaisille sopimuksille todella korkeat hinnat.

VIESTINNÄLLINEN SELKEYS

Malliin sisältyvän tukikaton vuoksi loppukäyttäjän maksama hinta voi nousta yli kattohinnan, jolloin tukikaton ylittävä osuus tulee loppukäyttäjän maksettavaksi. Näissä tilanteissa asiakkaan voi olla vaikea ymmärtää, miksi ”kattohinta” ei olekaan todellinen katto. Lisäksi säännellyn hinnan laskentakaava sinällään on monimutkainen ja siksi vaikeasti viestittävässä kuluttajille.

Oomi ehdottaa säännellyn hinnan laskentakaavan yksinkertaistamista ja mallia koskevan viestinnän vastuiden määrittämistä ennalta mallin käyttöönoton varalta. Kuluttajaviestinnän tulee olla ymmärrettävää ja saavutettavaa, minkä vuoksi on etukäteen sovittava, mikä taho vastaa hinnan rakenteen ja muodostumisen logiikan selittämisestä asiakkaille.

Laskentakaavan yksinkertaistaminen ja viestinnän selkeyttäminen on olennaista myyjälle syntyvän hinnoittelullisen ja viestinnällisen riskin minimoimiseksi. Hintasääntelyn käyttöönotto lisää kulusrajojen tulkintatilanteita, virheitä sekä oikaisu- ja selvityspyyntöjä, mikä kasvattaa työmäärää ja voi heikentää myynnin tehokkuutta.

PIENYRITYSTEN KELPOISUUDEN TODENTAMINEN

Lakiehdotuksen mukaan pienyritykset olisivat oikeutettuja säänneltyyn hintaan. Pienyritysten tulisi todentaa kelpoisuutensa toimittamalla viimeisin tilinpäätös verkonhaltijalle tai mittausalueen tasevastaavalle.

Oomi katsoo, että ehdotettu ratkaisu on sähkönmyyjien näkökulmasta hallinnollisesti raskas ja monimutkainen. Oomi ehdottaa vaihtoehtoisesti keskitetyn rekisterin käyttöönottoa, joka voisi hyödyntää esimerkiksi Patentti- ja rekisterihallituksen tai Verohallinnon tietoja.

MARKKINAHINTAA MERKITTÄVÄSTI KORKEAMMAT KEINOTEKOISET HINNAT

Hintakattolain 5 § 5 momentissa kiellettäisiin hintakriisin aikana sähköyhtiöiltä korvauksen kohteena olevan sähkön hankkiminen keinotekoisesti markkinaehtoista kustannusta merkittävästi korkeampaan hintaan. Säännöskohtaisten perusteluiden mukaan merkittävää eroavuutta markkinaehdoista kustannuksista arvioitaisiin jälkikäteen soveltamiskäytännössä. Oomi pitää ehdotettua säännöstä liian tulkinnanvaraisena ja pyytää valmistelijoita täsmentämään merkittävyyskriteeriä taannehtivan sääntelyn välttämiseksi.

JÄRJESTELMÄKUSTANNUKSET

Oomi katsoo, että esityksessä esitetty 1–3 miljoonan euron koko toimialalle yhteenlaskettu kustannusarvio järjestelmähankinnoista on olennaisesti alimitoitettu eikä vastaa järjestelmäkustannusten todellista laajuutta. Oomin omien laskelmien sekä vuosina 2022–2023 energiakriisin yhteydessä toteutetun, takautuvasti maksetun väliaikaisen sähköhyvityksen edellyttämien järjestelmämuutosten perusteella on perusteltua arvioida, että todelliset kustannukset olisivat moninkertaiset esitettyyn arvioon nähden.

Lisäksi järjestelmämuutokset koskisivat kaikkia sähköyhtiöitä, ja ne olisi toteutettava riippumatta siitä, otetaanko hintasääntelyä lopulta käyttöön. Kyse olisi siten merkittävistä ennakkoinvestoinneista ilman varmuutta sääntelyn voimaantulosta. Järjestelmäkustannusten

nousulla on myös vaikutus sähköyhtiöihin, sillä sähkömarkkinalainsäädäntö rajoittaa olennaisesti yhtiöiden mahdollisuuksia siirtää kasvaneita kustannuksia asiakashintoihin.

Oomi toivoo, että jatkovalmistelussa huomioidaan mallista sähköyhtiöille aiheutuvat operatiiviset ja rahoitukselliset riskit sekä yksinkertaistetaan mallia siten, että sähkökaupan sujuvuus voidaan turvata sekä loppukäyttäjien että sähköyhtiöiden näkökulmasta myös hintakriisien aikana.

Vantaalla 6.3.2026

Tuomas Oksanen

Toimitusjohtaja

Oomi Oy

LAUSUNNONANTAJASTA

Oomi on valtakunnallinen energiapalveluyhtiö, joka palvelee yhteensä yli 800 000 kuluttaja- ja yritysasiakasta ympäri Suomen. Oomi ja Lumme Energia yhdistyivät 1.1.2026 ja yhteenlaskettu liikevaihtomme vuonna 2024 oli noin 688,5 milj. euroa. Meillä työskentelee 137 oomilaista. Oomi Oy:n omistajia ovat Vantaan Energia, Suur-Savon Sähkö, Oulun Energia, Lahti Energia, Pori Energia, Oulun Seudun Sähkö, Tornion Energia ja Haukiputaan Sähköosuuskunta.

Saarinen Päivi
Oomi Oy